

OBSAH

Poděkování	13
I. ÚVOD	15
II. POČÁTKY (OD MLADŠÍ DOBY BRONZOVÉ KE KONCI DOBY ŽELEZNÉ I)	23
II. 1 Proměny v době železné I.	26
II. 1.1 Severní vysočina	27
II. 1.2 Jižní vysočina a Šefela.	30
II. 2 Uspořádání společnosti v době železné I.	33
II. 3 Shrnutí – odkdy a jak lze hovořit o Izraeli a Judsku	34
III. TĚŽKÉ 10. STOLETÍ (OD KONCE DOBY ŽELEZNÉ I PO DOBU ŽELEZNOU IIA)	37
III. 1 Nejsledovanější chronologie	37
III. 2 Méně sjednocené, méně viditelné?	40
III. 2.1 Procesy na západní hranici – údolí Sóreka a Éla (oblast Šefely)	41
III. 2.1.1 Chirbet Qeiyafa: První judská stopa?	43
III. 2.1.1.1 Místo, geografický kontext a identifikace.	43
III. 2.1.1.2 Urbanistický koncept osídlení	43
III. 2.1.1.3 Stratigrafie a datování.	44
III. 2.1.1.4 Etnické zařazení	45
III. 2.1.2 Bét Šemeš: Pozdněkanaánská i judská stopa	48
III. 2.1.2.1 Místo, geografický kontext a identifikace.	48
III. 2.1.2.2 Hranice a etnicita	49
III. 2.1.2.3 Stratigrafie a stravovací zvyklosti	50
III. 2.1.2.4 Keramika a architektura	51
III. 2.1.3 Tel Bataš: Pozdněkanaánská, pelištejská a judská stopa?	54
III. 2.1.3.1 Místo, geografický kontext a identifikace.	54
III. 2.1.3.2 Hranice a etnicita	54

III. 2.1.3.3	Stratigrafie, keramika a stravovací zvyklosti.	55	IV. 2	Od prvního sjednocení k první samostatnosti . . .	95
III. 2.1.3.4	Tel Bataš IV a otázka nově se objevujícího etnika	57	IV. 2.1	Písemnictví jako indikátor vzniku územního státu?	96
III. 2.1.4	Předběžné shrnutí.	59	IV. 2.2	Vývoj v první polovině 9. století př. n. l. a vzestup Omríovců	97
III. 2.1.4.1	Komplexnost.	59	IV. 2.3	Izrael a Judsko: sjednocení podle severního scénáře	104
III. 2.1.4.2	Keramika.	60	IV. 2.4	Tradice: původní a přetvořené	105
III. 2.1.4.3	Problém obecných schémat (modelování demografických změn)	61	IV. 2.4.1	Od Abrahama po Saula	106
III. 2.1.4.4	Kontinuita.	62	IV. 2.4.2	Od Davida po konec zlaté éry	109
III. 2.1.4.5	Zahrnutí biblických textů při rekonstrukci dějinného rámce	62	IV. 2.4.3	Proč a jak je Izrael přítomný v tradicích Judska? .	113
III. 2.1.4.6	Existuje tedy klíč k počátkům vzniku Judského království?	63	IV. 2.5	Letopisy králů – Speciální případ.	115
III. 2.2	Vysoko a daleko na severu – tady je Saulovo . . .	65	IV. 2.5.1	Případ Jehú a Jóaš	127
III. 2.2.1	Vše začalo v Šekemu	66	IV. 2.5.1.1	Dům Achabův a Dům Omrího	128
III. 2.2.2	Pád Nového Kanaánu, Gibeón a Saul	67	IV. 2.5.1.2	Zdvojené patronymikum.	132
III. 2.2.3	Předatování Saula, Šešonka I. a egyptsko-pelištejská transpozice	69	IV. 2.5.1.3	Vynalézání jednoty, tvoření nejednoty	136
III. 2.2.4	Chirbet Qeiyafa – severní scénář	70	IV. 2.6	Jeruzalém v 9. století př. n. l.	138
III. 2.2.5	A co Jeruzalém a Sjednocené království?	71	IV. 3	Shrnutí	139
III. 2.2.6	Severní stopa – kritická mezibilance	73	V.	PRVNÍ SAMOSTATNOST (DOBA ŽELEZNÁ IIB–C)	141
III. 2.3	A přece jen to byl Jeruzalém – jižní varianta . . .	76	V. 1	Starověké domino	141
III. 2.3.1	Šešonk I. – tažení s jiným cílem	76	V. 2	Proměny v Judsku – první polovina 8. století př. n. l.	145
III. 2.3.2	Archeologie Jeruzaléma – nově a konzervativněji	77	V. 3	Judsko první poloviny 8. století př. n. l. a biblické texty	147
III. 2.3.3	Benjamín rozhoduje	80	V. 3.1	Judsko první poloviny 8. století př. n. l. a biblické texty – kritické čtení.	148
III. 2.3.4	Byli to skutečně Pelištejci	81	V. 3.2	Biblické texty – 8. století př. n. l. a prorocké tradice	155
III. 2.3.5	Co je to Izrael a co je Judsko?	82	V. 3.3	Biblické texty – 8. století př. n. l. a Bét El	158
III. 2.3.6	Sever a jih – odděleně, ale zároveň.	82	V. 4	Shrnutí	162
III. 2.3.7	Jižní stopa – kritická mezibilance.	83	VI.	POSLEDNÍ DLOUHÉ STOLETÍ (DOBA ŽELEZNÁ IIC)	167
III. 3	Shrnutí	85	VI. 1	Starověké domino	168
IV.	PRVNÍ SKUTEČNÉ SJEDNOCENÍ A PRVNÍ SKUTEČNÉ ROZDĚLENÍ (DOBA ŽELEZNÁ IIA–B)	89	VI. 2	Dějinná rozcestí, scestí a křižovatky	178
IV. 1	Velké a malé dějiny	89			
IV. 1.1	Novoasyrská říše	90			
IV. 1.2	Aramejci	90			
IV. 1.3	Starověké domino	91			

VI. 2.1	Achaz: Konsolidace, reformy a budovatelské úsilí pod asyrským dohledem	179
VI. 2.2	Chizkijáš: Reformy a nemoudrá politika s dobrým koncem	186
VI. 2.3	Menaše: Špatná reputace, špatný král?	193
VI. 2.4	Jóšijáš: David redivivus, monoteismus a politika	198
VI. 2.4.1	Rozsah území	200
VI. 2.4.2	Náboženská reforma a smrt	202
VI. 2.5	Jójakím a ti po něm podle biblických textů	209
VI. 3	Shrnutí	210
VII.	KONEC I NOVÝ POČÁTEK (DOBA NOVOBABYLÓNSKÁ A PERSKÁ)	213
VII. 1	Starověké domino	214
VII. 2	Intelektuální zpracování porážky a vytváření nového Izraele	217
VII. 2.1	Mýty o prázdné zemi a hromadném návratu	219
VII. 2.2	Archeologie Judska a Jeruzaléma v době novobabylónské	221
VII. 2.3	Tři podoby exilu a mýtus o prázdné zemi	222
VII. 2.4	Ti, kdo zůstali...	226
VII. 2.5	Mýtus o hromadném návratu	227
VII. 2.6	Kdo je Izrael a kdo není?	232
VII. 3	Shrnutí	236
VIII.	ZÁVĚR	239
	Seznam schémat, map a grafů	247
	Seznam zkratk	249
	Bibliografie	251
	Rejstřík biblických míst	281
	Rejstřík místních názvů	284
	Rejstřík osobních jmen.	289

PODĚKOVÁNÍ

Vznik této knihy by byl nemyslitelný bez rozhovorů a rad od mých katedrových kolegů z Evangelické teologické fakulty Univerzity Karlovy. Velké díky proto patří prof. Martinu Prudkému, doc. Petru Slámovi, Janu Rücklovi, Ph.D., a Davidu R. Moulisovi, Ph.D., tomu i za obrazový materiál, mapy a přehledové tabulky. Kromě české strany měla nezastupitelnou roli na zdárném dokončení této knihy řada kolegů a přátel z institutů archeologie na univerzitách v Tel Avivu a v Jeruzalémě, se kterými jsem jednotlivé kapitoly, témata a s nimi spojené problémy probíral na dálku, při konferencích či badatelských pobytech, nebo přímo v terénu při archeologických výzkumech (v Ramat Rachel, Tel Azece, Chirbet Qeiyafě, Jeruzalémě a v Nachal Rafajím). Velké díky patří tedy prof. Odedu Lipschitsovi, prof. Zeevu Herzogovi, Yuvalu Gadotovi, Ph.D., Omeru Sergimu, Ph.D., Idu Kochovi, Ph.D., a Heleně Roth, M.A., a dále prof. Yossimu Garfinkelovi a prof. Amichai Mazarovi. Velké množství obrazové dokumentace a přehledových materiálů v této knize bylo laskavě poskytnuto instituty zmíněných univerzit. Řada upřesnění byla umožněna díky připomínkám lektorů prof. Petra Charváta a doc. Petra Chalupy. Poděkování patří rovněž Mgr. Jáchymu Šenkyříkovi za redakční zpracování knihy a rejstříky.

Nejvíce pak děkuji manželce Kateřině a dětem Marušce, Jonášovi, Matějovi a Barboře za velkou trpělivost při mém častém vzdálení od domova z důvodů daných tématem knihy.

Kfar Menachem a Jeruzalém, Izrael, srpen 2018